

SPRAWOZDANIA

Marcin Łukaszewicz, Patryk Rowiński

SPRAWOZDANIE Z ZIMOWEGO MONITORINGU PTAKÓW NA OBIEKTACH WODNYCH NIZINY MAZOWIECKIEJ W STYCZNIU 2016 ROKU

Liczenie ptaków zimujących w dolinach rzek oraz innych wytypowanych obiektach na Nizinie Mazowieckiej przeprowadzono w dniach 16-24 I 2016 (z terminem optymalnym 16-17 I). Był to kolejny sezon badań (Łukaszewicz *et al.* 2011, 2012, Łukaszewicz i Rowiński 2013, 2014 i 2015), mający na celu monitorowanie rozmieszczenia i liczebności populacji ptaków zimujących na Nizinie Mazowieckiej, ze szczególnym uwzględnieniem ptaków wodnych. Utrzymano zbliżoną do lat poprzednich długość kontrolowanych rzek (w latach 2011-2015 średnio 1149 km). Nie uległy zmianie również metody zbierania materiału i prezentacji wyników (Łukaszewicz *et al.* 2011).

Monitoringiem objęto 17 rzek reprezentujących różne klasy wielkości, obserwacje prowadzono także w innych miejscach koncentracji ptaków wodnych, tj. w największych miastach regionu – Warszawie, Radomiu, Skierniewicach oraz na zbiornikach zaporowych (Zb. Zegrzyński i Zb. Domaniów). Łącznie skontrolowano 1215 km biegu rzek: Wisła (215 km), Bug (180 km), Pilica (140 km), Krzna (90 km), Liwiec (85 km), Wkra (85 km), Narew (70 km), Radomka (70 km), Rawka (65 km), Bzura (55 km), Drzewiczka (35 km), Iłżanka (30 km), Zagożdżonka (25 km), Zwoleńka (25 km), Jeziorka (25 km), Mogielanka (10 km) i Rykalanka (10 km). Wisłę skontrolowano na odcinku pomiędzy Dęblinem a Płockiem wraz ze stawami w Wildze, Liwiec – ze stawami w Siedlcach, natomiast Radomkę – ze stawami w Piastowie, włączając wyniki ze stawów do poszczególnych rzek. Sprawdzone także wybrane pojedyncze obiekty w różnych częściach regionu (Stawy w Raszynie, Prusocinie i Zbiornik Siczki). Z części uprzednio wytypowanych fragmentów rzek i obiektów (340 km biegu rzek na Mazowszu) przekazano dane do centrali ogólnopolskiej akcji Monitoringu Zimujących Ptaków Wodnych (MZPW), wchodzącego w skład Państwowego Monitoringu Środowiska – finansowanego i zarządzanego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie (Neubauer *et al.* 2015).

Zima 2015/2016 była dość mroźna, a średnie dobowe temperatury dla regionu w okresie trwania liczeń wahały się pomiędzy -5°C a -10°C . Zachmurzenie zmienne, od średniego do dużego, a przelotne opady śniegu występowały tylko lokalnie. Stan wód w Wiśle i jej dorzeczu układał się w strefie wody średniej i niskiej. Stan niski był odnotowany na Liwcu i Radomce, a lokalnie także na Wiśle, Narwi, Bugu i Wkrze. Wahania poziomu wód były nieznaczne i nie notowano stanów alarmowych na żadnej z rzek w regionie. Śryż i lód brzegowy występował na większości z kontrolowanych obiektów, pokrywa lodowa lokalnie na Wiśle, Narwi i Bugu, natomiast krę notowano tylko miejscami na Wiśle. Wystąpiło pełne zlodzenie kontrolowanych zbiorników (Zegrzyński i Domaniów).

W styczniu 2016 roku stwierdzono zimowanie 104 gatunków ptaków (tab. 1 i 2) z łączną liczebnością blisko 80 tys. osobników, co jest porównywalne do średniej liczebności z lat ubiegłych ($\bar{x} = 76,6$ tys.) i wyraźnie mniej niż w ubiegłym sezonie (92,5 tys.). Szczegółowe dane liczebności poszczególnych gatunków przedstawione zostały w tabeli 1 i 2.

Wykazano 39 gatunków ptaków wodno-błotnych (tab. 1) z całkowitą liczebnością 52889 os. Najliczniejszym gatunkiem była krzyżówka *Anas platyrhynchos* – 73,6% (uzyskując zbliżoną liczebność do średniej z ostatnich pięciu lat), dość licznie występowały także: śmieszka *Chroicocephalus ridibundus* (4,8%), nurogęś *Mergus merganser* (3,9%), gągoł *Bucephala clangula* (3,7%), łabędź niemy *Cygnus olor* (3,5%), duże mewy nieoznaczone *Larus spp.* (3,2%) oraz kormoran *Phalacrocorax carbo* (2,7%). Ptaki, których nie udało się przypisać do gatunku, stanowiły 2,2%, w tym zdecydowana większość należała do grupy nieoznaczonych mew (dodatkowo rozdzielonych na osobniki „duże” i „małe” nieoznaczone).

Dominująca w zimowym zespole ptaków wodnych krzyżówka, najwyższe zagęszczenia uzyskała na Narwi (555,8 os./10 km), Bzurze (327,4 os./10 km) oraz Pilicy (246,7 os./10 km), choć na wysokie zagęszczenia wzdłuż Narwi wpłynęło przede wszystkim zlodzenie zbiornika Zegrzyńskiego i koncentracje ptaków w ujściowych odcinkach rzeki wolnych od lodu. Najważniejszym zimowiskiem dla gatunku w regionie pozostaje aglomeracja Warszawy, skupiając do 34,7% liczebności.

Dolina Wisły na odcinku pomiędzy Dęblinem a Płockiem, skupiała większość regionalnej populacji mew. Stwierdzono tu 99,7% całkowitej liczebności śmieszki (118,3 os./10 km), 96% mewy siwej *Larus canus* oraz 77,6% dużych mew nieoznaczonych do gatunku. W stosunku do roku ubiegłego, zarówno śmieszka jak i mewa siwa wykazały dwukrotny wzrost liczebności, przy czym silne międzysezonowe fluktuacje są charakterystyczne dla obu gatunków. Koryto Wisły to także istotne miejsce występowania gągoła (64,4% regionalnej populacji, 58 os./10 km), bielaczka *Mergellus albellus* (63,4%), kormorana (60,1%) i nurogęsi (53,5%, 51,7 os./10 km). Rzeki zachodniej części Mazowsza koncentrowały istotną część zimowej populacji gatunków wodnych takich jak – cyraneczka *Anas crecca* (68,1%), czapla siwa *Ardea cinerea* (67,5%), perkozek *Tachybaptus ruficollis* (58,9%, z tego 45,5% na Pilicy), zimorodek *Alcedo atthis* (57,4%), łabędź niemy (38,1%) oraz kormoran (31,4%). Zimowało tu także blisko 30% stwierdzonych krzyżówek.

Na wschód od Wisły doliny rzeczne stanowiły ważne zimowiska dla perkozka (36,7%), łabędzia niemego (31,9%, z czego 21,9% na Narwi) i nieoznaczonych dużych mew (22,4%). W granicach administracyjnych Warszawy poza licznie występującą krzyżówką, stwierdzono także 98,7% zimujących na Mazowszu łysek *Fulica atra*. Liczebność regularnie zimującej mandarynki *Aix galericulata*, utrzymuje się w ostatnich latach na poziomie ponad 100 osobników.

Tab. 1. Liczebność ptaków wodnych zimujących w 2. dekadzie stycznia 2016 r. na Nizinie Mazowieckiej

Table 1. Numbers of waterbirds wintering in the Mazovian Lowland in the second 10-day period of January 2016. (1) – Species, (2) – Vistula River, (3) – West, (4) – East, (5) – Warsaw, (6) – Radom, (7) – Skierniewice, (8) – Total, (9) – Dominance %, (10) – Number of individuals, (11) – Number of species

Gatunek (1)	Wisła (215 km) (2)	zachód* (490 km) (3)	wschód** (510 km) (4)	Warszawa*** (5)	Radom (6)	Skierniewice (7)	Razem (1215 km) (8)	Udział (%) (9)
<i>Cygnus olor</i>	526	710	594	25	6		1861	3,5
<i>Cygnus columbianus</i>	4	4					8	<0,1
<i>Cygnus cygnus</i>	4		11				15	<0,1
<i>Branta leucopsis</i>	10						10	<0,1
<i>Branta canadensis</i>		9					9	<0,1
<i>Anser anser</i>	60	38	28				126	0,2
<i>Anser fabalis</i>	130						130	0,2
<i>Bucephala clangula</i>	1247	324	364				1935	3,7
<i>Mergellus albellus</i>	45	17	9				71	0,1
<i>Mergus merganser</i>	1111	573	393				2077	3,9
<i>Mergus serrator</i>	2						2	<0,1
<i>Netta rufina</i>		1					1	<0,1
<i>Aythya ferina</i>	1		1				2	<0,1
<i>Aythya fuligula</i>	2	5	6				13	<0,1
<i>Aythya marila</i>		1	1				2	<0,1
<i>Anas strepera</i>		1	4				5	<0,1
<i>Anas penelope</i>		2		1			3	<0,1

cd. tabeli na następnej stronie

cd. tabeli

<i>Anas platyrhynchos</i>	3245	11302	7534	13520	2261	1048	38910	73,6
<i>Anas acuta</i>		2					2	<0,1
<i>Anas crecca</i>	12	62	7	8		2	91	0,2
<i>Anas spp.</i>	27	6	30				63	0,1
<i>Aix galericulata</i>			3	147			150	0,3
<i>Tachybaptus ruficollis</i>	2	53	33	2			90	0,2
<i>Podiceps cristatus</i>			2				2	<0,1
<i>Rallus aquaticus</i>		5	1				6	<0,1
<i>Gallinula chloropus</i>		3		14		1	18	<0,1
<i>Fulica atra</i>	3	26	11	148	1		189	0,4
<i>Vanellus vanellus</i>		1					1	<0,1
<i>Gallinago gallinago</i>		1			1		2	<0,1
<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	2543	5	2				2550	4,8
<i>Larus canus</i>	876	4	32				912	1,7
<i>Larus delawarensis</i>				1			1	<0,1
<i>Larus argentatus</i>	70	7	1				78	0,1
<i>Larus cachinnans</i>	32	9	1				42	0,1
<i>Larus marinus</i>	15						15	<0,1
<i>Larus spp. (małe)</i>	16						16	<0,1
<i>Larus spp. (duże)</i>	1301		375				1676	3,2
<i>Ardea cinerea</i>	59	193	25	4		5	286	0,5
<i>Ardea alba</i>	13	22					35	0,1
<i>Phalacrocorax carbo</i>	861	450	119	2			1432	2,7
<i>Alcedo atthis</i>	2	27	10	6		2	47	0,1
<i>Aix sponsa</i>		2		3			5	<0,1
N os. (10)	12219	13865	9597	13881	2269	1058	52889	100,00
N gat. (+spp.) (11)	25 (3)	30 (1)	24 (2)	13	4	5	39 (3)	-
D (%) (9)	23,1	26,2	18,1	26,2	4,3	2,0	100,00	-

* do wyników z części zachodniej regionu wliczono obserwacje ze Zbiornika Domaniów i innych mniejszych obiektów

* to the results from the western part of the region included are observations from the Dam Reservoir Domaniów and some smaller objects

** do wyników z części wschodniej regionu wliczono obserwacje ze Zbiornika Zegrzyńskiego

** to the results from the eastern part of the region included are observations from the Dam reservoir Zegrzyński

*** bez obserwacji z miejskiego odcinka Wisły

*** without observations from the urban section of the Vistula River

Tab. 2. Liczebność ptaków lądowych zimujących w 2. dekadzie stycznia 2016 r. w dolinach rzek Niziny Mazowieckiej

Table 2. Numbers of land birds wintering in the river valleys of the Mazovian Lowland in the second 10-day period of January 2016. (1) – Species, (2) – Vistula, (3) – Rivers-west, (4) – Rivers-east, (5) – Total, (6) – Dominance %, (7) – Density (individuals/10 km), (8) – Number of individuals, (9) – Number of species

Gatunek (1)	Wisła (215 km) (2)	rzeki-zachód (490 km) (3)	rzeki-wschód (510 km) (4)	Razem (1215 km) (5)	Udział (%) (6)	Zagęszczenie (os./10 km) (7)
<i>Phasianus colchicus</i>	52	151	90	293	1,09	2,41
<i>Perdix perdix</i>	12	23	9	44	0,16	0,36
<i>Columba livia forma urbana</i>		25		25	0,09	0,21
<i>Columba oenas</i>			17	17	0,06	0,14
<i>Streptopelia decaocto</i>	18	132	254	404	1,50	3,33
<i>Circus cyaneus</i>	1	6	3	10	0,04	0,08
<i>Accipiter nisus</i>	11	24	15	50	0,19	0,41
<i>Accipiter gentilis</i>	4	13	13	30	0,11	0,25
<i>Haliaeetus albicilla</i>	66	17	28	111	0,41	0,91
<i>Buteo lagopus</i>	3	11	33	47	0,17	0,39
<i>Buteo buteo</i>	40	169	193	402	1,49	3,31
<i>Buteo sp.</i>	1	2	12	15	0,06	0,12
<i>Asio otus</i>		1	1	2	0,01	0,02
<i>Picus viridis</i>	4	25	7	36	0,13	0,30
<i>Dryocopus martius</i>	14	40	30	84	0,31	0,69
<i>Dendrocopos major</i>	41	172	127	340	1,26	2,80
<i>Dendrocopos syriacus</i>			1	1	<0,01	0,01
<i>Dendrocopos medius</i>	3	5	10	18	0,07	0,15
<i>Dendrocopos minor</i>	2	15	8	25	0,09	0,21
<i>Falco tinnunculus</i>	3	10	2	15	0,06	0,12
<i>Lanius excubitor</i>	3	39	28	70	0,26	0,58
<i>Garrulus glandarius</i>	76	189	201	466	1,73	3,84
<i>Pica pica</i>	92	247	435	774	2,87	6,37
<i>Corvus monedula</i>	140	950	1090	2180	8,09	17,94
<i>Corvus frugilegus</i>	190	512	174	876	3,25	7,21
<i>Corvus corax</i>	51	145	377	573	2,13	4,72

cd. tabeli na następnej stronie

cd. tabeli

<i>Corvus cornix</i>	583	259	396	1238	4,60	10,19
<i>Prunella modularis</i>		3		3	0,01	0,02
<i>Passer domesticus</i>	29	116	348	493	1,83	4,06
<i>Passer montanus</i>	191	360	594	1145	4,25	9,42
<i>Anthus spinoletta</i>		2		2	0,01	0,02
<i>Motacilla alba</i>			3	3	0,01	0,02
<i>Fringilla coelebs</i>	1	32	3	36	0,13	0,30
<i>Fringilla montifringilla</i>		2	3	5	0,02	0,04
<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	10	33	19	62	0,23	0,51
<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	153	270	305	728	2,70	5,99
<i>Chloris chloris</i>	265	178	746	1189	4,41	9,79
<i>Linaria cannabina</i>		132		132	0,49	1,09
<i>Linaria flavirostris</i>	51	3	3	57	0,21	0,47
<i>Acanthis flammea</i>		4	3	7	0,03	0,06
<i>Carduelis carduelis</i>	157	217	242	616	2,29	5,07
<i>Spinus spinus</i>	208	1948	1131	3287	12,20	27,05
<i>Plectrophenax nivalis</i>		1		1	<0,01	0,01
<i>Emberiza calandra</i>		278	510	788	2,93	6,49
<i>Emberiza citrinella</i>	221	704	1203	2128	7,90	17,51
<i>Emberiza schoeniclus</i>		14	3	17	0,06	0,14
<i>Periparus ater</i>	1	10	11	22	0,08	0,18
<i>Lophophanes cristatus</i>		31	28	59	0,22	0,49
<i>Poecile palustris</i>	8	90	84	182	0,68	1,50
<i>Poecile montanus</i>	24	58	24	106	0,39	0,87
<i>Cyanistes caeruleus</i>	118	425	337	880	3,27	7,24
<i>Parus major</i>	312	851	709	1872	6,95	15,41
<i>Panurus biarmicus</i>		4		4	0,01	0,03
<i>Aegithalos caudatus</i>	113	155	49	317	1,18	2,61
<i>Regulus regulus</i>	3	45	15	63	0,23	0,52
<i>Bombycilla garrulus</i>	24	271	148	443	1,64	3,65
<i>Certhia familiaris</i>	5	16	7	28	0,10	0,23
<i>Certhia brachydactyla</i>	3	7	5	15	0,06	0,12
<i>Certhia sp.</i>	5	8	6	19	0,07	0,16
<i>Sitta europaea</i>	88	67	25	180	0,67	1,48
<i>Troglodytes troglodytes</i>	26	184	44	254	0,94	2,09
<i>Sturnus vulgaris</i>		3	7	10	0,04	0,08
<i>Cinclus cinclus</i>			1	1	<0,01	0,01

cd. tabeli na następnej stronie

cd. tabeli

<i>Erithacus rubecula</i>	2	8	10	0,04	0,08	
<i>Turdus viscivorus</i>	22	47	16	85	0,32	0,70
<i>Turdus merula</i>	132	130	40	302	1,12	2,49
<i>Turdus pilaris</i>	851	1385	1000	3236	12,02	26,63
N os. (8)	4433	11274	11226	26933	100,00	221,67
N gat. (+spp.) (9)	48 (2)	61 (2)	58 (2)	65 (2)	-	-
D (%) (6)	16,45	41,86	41,68	100,00	-	-

Średnie zagęszczenie wszystkich ptaków wodnych wyniosło dla rzek części zachodniej 282 os./10 km, w części wschodniej 188,2 os./10 km, natomiast najwyższe było na Wiśle – 586,3 os./10 km. Dość surowa zima i ujemne temperatury utrzymujące się od początku roku, spowodowały całkowite zlodzenie zbiorników w regionie, pozostawiając wolne od lodu tylko niewielkie oparzeliska na poszczególnych akwenach. Spowodowało to przeniesienie się ptaków na pobliskie ujściowe odcinki rzek oraz w granice miast.

Dla dwunastu gatunków wykazano liczebność powyżej 100 os., w przypadku 27 gatunków liczebność była mniejsza od 100. Najwyższe bogactwo gatunkowe stwierdzono na rzekach zachodniej części regionu (N=30), porównywalne natomiast w dolinie Wisły (N=25) i łącznie na wszystkich rzekach kontrolowanych w części wschodniej (N=24). W stolicy stwierdzono największe bogactwo gatunkowe (N=13) spośród objętych liczeniami miast na Mazowszu. Zarówno objęta monitoringiem dolina Wisły (215 km), wszystkie rzeki w zachodniej części regionu (490 km) oraz Warszawa, koncentrowały w tym sezonie zbliżoną liczbę ptaków wodnych, stanowiącą 23,1-26,2% całkowitej regionalnej populacji (tab. 1).

W omawianym sezonie obserwowano także kilka rzadziej zimujących w regionie gatunków wodnych, były to: bernikla białolica *Branta leucopsis* – 10 os. w dolinie Wisły (G. Zawadzki), bernikla kanadyjska *Branta canadensis* – 9 os. rz. Pilica (K. Sieczak), hełmiatka *Netta rufina* – 1 os. rz. Pilica (K. Sieczak) oraz mewa delawarska *Larus delawarensis* – 1 ad. Warszawa (Park Szczeńliwicki), gdzie ptak przebywał od 14 do 22 stycznia 2016 (Akceptacja KF PTZool., P. Kobyłecki i in.). W Warszawie, w dolinie Pilicy i Jeziorki stwierdzono łącznie również 5 os. karolinki *Aix sponsa*, przy czym gatunek ten nie jest zaliczany do krajowej awifauny, ze statusem „pochodzący z niewoli, zawleczony lub introdukowany”.

Wśród gatunków „ładowych” stwierdzono obecność 65 taksonów (tab. 2.) z łączną liczebnością 26933 os. Najliczniej notowanymi gatunkami były: czyż *Spinus spinus* (12,2% udziału w zgrupowaniu, 27 os./10 km) i kwiczoł *Turdus pilaris* (12% udziału w zgrupowaniu, 26,6 os./10 km). Do dominantów zaliczono także: kawkę *Corvus monedula* (8,1%), trznadla *Emberiza citrinella* (7,9%) i bogatkę *Parus major* (6,9%). Średnie zagęszczenie osobników wyniosło 221,7 os./10 km i było zbliżone do średniej z ostatnich 5 lat (202,8 os./10 km), przy czym liczebność

inwazyjnego czyża, który istotnie wpływa na całe zimowe ugrupowanie była dwukrotnie niższa od średniej z lat ubiegłych. W tej grupie ptaków nie oznaczono do gatunku 0,1% całości zgrupowania.

Liczebność ptaków w obu częściach regionu była zbliżona i stanowiła ponad 41% ugrupowania (tab. 2). W zachodniej części regionu do gatunków dominujących zaliczono: czyża (17,3%), kwiczoła (12,3%), kawkę (8,4%), bogatkę (7,5%) i trznadla (6,2%); w części wschodniej – trznadla (10,7%), czyża (10,1%), kawkę (9,7%), kwiczoła (8,9%), dzwońca *Chloris chloris* (6,6%) i bogatkę (6,3%), natomiast w dolinie Wisły – kwiczoła (19,2%), wronę siwą *Corvus cornix* (13,1%), bogatkę (7%) i dzwońca (6%).

Kilka spośród wykazanych gatunków, wyraźnie liczniej występowało na skontrolowanych dolinach rzecznych wschodniej części Mazowsza, były to m.in.: wróbel *Passer domesticus* (70,6% zgrupowania ptaków w regionie), kruk *Corvus corax* (65,8%), potrzyszcz *Emberiza calandra* (64,7%), sierpówka *Streptopelia decaocto* (62,9%) i dzwonec (62,7%). Wzdłuż dolin rzecznych na zachód od Wisły istotną wartość dominacji uzyskała makolągwa *Linaria cannabina* (100%) oraz strzyżyk *Troglodytes troglodytes* (72,4%).

Wykazano zimowanie 7 gatunków szponiastych (tab. 2), co stanowiło 2,5% wszystkich gatunków „lądowych”. Najliczniejszy – myszołów *Buteo buteo* stanowił 59,1% wszystkich spośród szponiastych i 1,5% całości zgrupowania. Większość bielików *Haliaeetus albicilla* obserwowano w dolinie Wisły (59%), natomiast 70% myszołowów włochatych *Buteo lagopus* wykazano we wschodniej części Mazowsza.

Należy wyróżnić obserwacje rzadziej zimujących w regionie gatunków, takich jak: pluszcz *Cinclus cinclus* – 1 os. w korycie Wkry (M. Murawski), siwerniak *Anthus spinoletta* – 2 pojedyncze ptaki w dolinie Pilicy (Sz. Kielan), śnieguła *Plectrophenax nivalis* – 1 os. dolina Rawki (R. Tęcza), pokrzywnica *Prunella modularis* – 1 os. w dolinie Pilicy (J. Tabor) oraz 2 os. w dolinie Rawki (P. Boguszewski) i pliszka siwa *Motacilla alba* – 3 os. w dolinie Bugu (E. Szczepankiewicz).

(Objaśnienia: km – kilometry wzdłuż rzek, m. – kontrole w obrębie miast, zb. – zbiorniki zaporowe: Zegrzyński i Domaniów, ob. – inne obiekty wodne, m.in. stawy rybne).

W styczniu 2016 roku w zimowych liczeniach uczestniczyły łącznie 95 osoby. Robert Adamiak (ob.), Krzysztof Antczak (30 km, ob.), Kamil Banach (15 km, m.), Marcin Bączkowski (m.), Zbigniew Bąk (15 km, ob.), Grzegorz Bednarczyk (10 km), Przemysław Boguszewski (15 km), Marta Celej (10 km), Sławomir Chmielewski (22,5 km), Tomasz Chodkiewicz (10 km, m.), Marcin Chrapowicki (m.), Paweł Cieśluk (15 km), Maciej Cmoch (10 km), Adam Dmoch (15 km), Julia Dobrzańska (m.), Andrzej Dombrowski (5 km), Michał Falkowski (20 km), Krzysztof Furdal (m.), Krzysztof Gaszewski (15 km), Artur Goławski (20 km), Paweł Grabowski (35 km), Mateusz Grzębkowski (m.), Tomasz Gustyn (25 km), Rafał Gustyn (25 km), Fatima Hayatli (m.), Cezary Iwańczuk (52,5 km), Piotr Jabłoński (30 km), Weronika Janus (m.), Krzysztof Kajzer (m.), Oliwia Karpińska (10 km), Sławomir Kasjaniuk (m.), Zbigniew Kasprzykowski (25 km),

Szymon Kielan (60 m), Krzysztof Klimaszewski (m.), Artur Koliński (20 km), Leszek Kołaczek (15 km), Paweł Kozanecki (25 km), Radosław Kozik (20 km), Dawid Kozłowski (10 km, zb.), Maciej Kubicki (m.), Rafał Kuropieska (70 km), Mieczysław Kurowski (25 km), Marcin Łukaszewicz (65 km), Michał Maniakowski (m.), Łukasz Matyjasiak (10 km), Dariusz Michałowski (30 km), Grzegorz Mielewski (5 km), Cezary Mitrus (30 km), Mariusz Molęda (25 km), Marek Murawski (17,5 km), Jarosław Mydlak (20 km), Małgorzata Nowicka (10 km), Mirosław Nowicki (m.), Przemysław Obłozza (10 km), Wojciech Okliński (5 km), Grzegorz Osojca-Kraśniński (15 km), Stanisław Oszekiel (20 km, ob.), Rafał Patryniak (m.), Mateusz Pawelec (m.), Marcin Rejmer (10 km, m.), Patryk Rowiński (10 km, m.), Oliwier Rowiński (m.), Karol Sieczak (20 km), Dawid Sikora (10 km, m.), Marcin Siuchno (10 km), Sergiusz Skrobiński (30 km), Marek Słupek (m.), Jacek Słupek (m.), Sylwester Solaniuk (10 km), Anna Sołtys (m.), Tomasz Stański (15 km), Łukasz Stępień (m.), Przemysław Stolarz (m.), Jarosław Strelko (10 km), Jarosław Synowiecki (10 km), Adrian Szafranski (25 km), Ewa Szczepankiewicz (10 km), Krzysztof Szulak (25 km), Jacek Tabor (65 km), Robert Tęcza (25 km, zb.), Stanisław Turowski (5 km), Rafał Tusiński (10 km), Marek Twardowski (15 km), Paweł Waclawik (m.), Robert Wakulski (5 km), Łukasz Wardecki (m.), Agata Wojewoda (m.), Monika Wojnar (m.), Michał Wołowik (10 km), Krzysztof Woźniak (20 km), Dorota Wólczyńska (m.), Jarosław Zawadzki (15 km, ob.), Grzegorz Zawadzki (10 km, m.), Stanisław Zawadzki (m.), Sylwia Anna Zgorzałek (15 km).

Składamy serdeczne podziękowania wszystkim uczestnikom tegorocznych liczeń oraz sponsorowi rozlosowanych nagród – firmie Lanius Books (lanius-books.pl)

Literatura

- Łukaszewicz M., Kasprzykowski Z., Rowiński P. 2011. Sprawozdanie z akcji zimowego liczenia ptaków w dolinach rzek na Nizinie Mazowieckiej w styczniu 2011 roku. Kulon 16: 99-108.
- Łukaszewicz M., Kasprzykowski Z., Rowiński P. 2012. Sprawozdanie z akcji zimowego liczenia ptaków w dolinach rzek na Nizinie Mazowieckiej w styczniu 2012 roku. Kulon 17: 143-151.
- Łukaszewicz M., Rowiński P. 2013. Sprawozdanie z akcji zimowego liczenia ptaków w dolinach rzek na Nizinie Mazowieckiej w styczniu 2013 roku. Kulon 18: 157-165.
- Łukaszewicz M., Rowiński P. 2014. Sprawozdanie z akcji zimowego liczenia ptaków w dolinach rzek na Nizinie Mazowieckiej w styczniu 2014 roku. Kulon 19: 188-196.
- Łukaszewicz M., Rowiński P. 2015. Sprawozdanie z akcji zimowego liczenia ptaków w dolinach rzek na Nizinie Mazowieckiej w styczniu 2015 roku. Kulon 20: 190-198.

Neubauer G., Meissner W., Chylarecki P., Chodkiewicz T., Sikora A., Pietrasz K., Cenian Z., Betleja J., Gaszewski K., Kajtoch Ł., Lenkiewicz W., Ławicki Ł., Rohde Z., Rubacha S., Smyk B., Wieloch M., Wylegała P., Zielińska M., Zieliński P. 2015. Monitoring Ptaków Polski w latach 2013-2015. *Biuletyn Monitoringu Przyrody* 13: 1-92.

Adresy autorów:

Marcin Łukaszewicz, Mazowiecko-Świętokrzyskie Towarzystwo Ornitologiczne, ul. Radomska 7, 26-670 Pionki, e-mail: lukaszewicz-m@wp.pl
Patrik Rowiński, Katedra Ochrony Lasu i Ekologii, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego, ul. Nowoursynowska 159, 02-776 Warszawa, e-mail: nuthatch@wp.pl

REPORT ON WINTER BIRD COUNTS IN RIVER VALLEYS OF THE MAZOVIAN LOWLAND IN JANUARY 2016

Summary

Counts of birds wintering in river valleys and other objects in the Mazovian Lowland were conducted in the period 16-24 January, 2016 along 17 rivers of different size classes. Birds were also observed in other places of the concentration of waterbirds, such as towns and dam reservoirs. 95 observers participated in this action. In total, 1215 km of the river course were surveyed. The winter of 2015/2016 was rather frosty, and mean daily temperatures during bird counts varied between -5°C and -10°C . The water level in the Vistula River and its basin was within the mean and low zones. The surveyed water bodies were totally covered with ice. In January 2016, 104 wintering bird species were noted (tabs 1 and 2), with a total of nearly 80 thousand individuals. There were 39 species of waterbirds, with a total of 52 889 individuals. The most abundant species was the Mallard *Anas platyrhynchos* – 73.6%, rather abundant were also: Black-headed Gull *Chroicocephalus ridibundus* (4.8%), Goosander *Mergus merganser* (3.9%), Goldeneye *Bucephala clangula* (3.7%), Mute Swan *Cygnus olor* (3.5%), not identified large Gulls *Larus spp.* (3.2%), and Cormorant *Phalacrocorax carbo* (2.7%). Land species were represented by 65 species (table. 2.) with a total of 26 933 individuals. The most abundant were: Siskin *Spinus spinus* (12.2% of the assemblage, 27 ind./10 km) and Fieldfare *Turdus pilaris* (12% of the assemblage, 26.6 ind./10 km). The dominant species included also: Jackdaw *Corvus monedula* (8.1%), Yellowhammer *Emberiza citrinella* (7.9%) and Great Tit *Parus major* (6.9%). The mean density of birds was 221.7 ind./10 km, and it was similar to the mean from the previous five years (202.8 ind./10 km).

Key words: Mazovian Lowland, wintering birds, abundance.